

LE GÉRONDIF ET LE PARTICIPE PRÉSENT 1

1. Czy chciałabyś mieć męża lubiącego gotować?
2. Nasz dziadek spędza czas na pilnowaniu dzieci bawiących się w ogrodzie.
3. Uważnie obserwuje swoje wnuczki, które huśtają się, a potem skaczą na skakance (dosł. huśtające się, a potem skaczące na skakance).
4. O tej porze można zobaczyć moich sąsiadów spacerujących wzdłuż alei.
5. Ta informacja turystyczna zatrudnia osobę mówiącą kilkoma językami.
6. Znasz kogoś znającego świetnie język francuski?
7. Chcielibyśmy wynająć mieszkanie z widokiem (dosł. mające widok) na ocean.
8. Poszukujemy pielęgniarzki z doświadczeniem zawodowym (dosł. mającej doświadczenie zawodowe).
9. Będąc na rynku w niedzielę, zobaczysz tłum ludzi spacerujących lub kupujących książki (pot.).
10. Skoro telewizor jest wyłączony, będziesz mógł w końcu odrobić lekcje.
11. Ze względu na to, że mój podręczny bagaż za dużo ważył, musiałam go przekazać do luku bagażowego.
12. Ponieważ walizka była dla mnie za ciężka, zostawiłam ją w bagażniku.
13. Nie wiedząc, co zrobić, poprosiłam go o radę.
14. Bez (swojego) paszportu (dosł. nie mając paszportu), nie mógł przekroczyć granicy.
15. Bez znajomości hasła (dosł. nie znając hasła), nie można było uzyskać dostępu do jego komputera.
16. Po zdaniu matury (dosł. zdawszy maturę) Anne i Paul odbywają studia na uniwersytecie.
17. Nie otrzymawszy żadnej odpowiedzi na moją petycję, jestem zmuszony ponowić (moją) prośbę.
18. Ponieważ pracowała w dużej firmie, zdobyła odpowiednie kompetencje.

Conseils

Le participe présent to imiesłów czasu teraźniejszego, który rozpoznajemy w języku polskim po końcówkach -ący, -ąca, -ące, np. mówiący, śpiewająca, tańczące.

Jego francuski odpowiednik ma jedną końcówkę **-ant**, którą dodajemy do tematu czasownika w pierwszej osobie liczby mnogiej (*nous*) czasu teraźniejszego, np.:

bezokolicznik	I.os. Im.	le participe présent
<i>dire</i>	<i>nous disons</i>	disant mówiący, -ca, -ce
<i>faire</i>	<i>nous faisons</i>	faisant robiący, -ca, -ce
<i>jouer</i>	<i>nous jouons</i>	jouant grający, -ca, -ce
<i>finir</i>	<i>nous finissons</i>	finissant kończący, -ca, -ce
<i>se lever</i>	<i>nous nous levons</i>	<i>me/te/se/nous/vous/</i> se levant wstający, -ca, -ce

Wyjątki: **être** → **étant**, **avoir** → **ayant**,
savoir → **sachant**.

Le participe présent poprzedzony zaimkiem *en* tworzy formę le gérondif używaną często w języku mówionym, którą za chwilę poznamy. Natomiast w swojej podstawowej formie jest stosowany przede wszystkim w języku pisanym (w prasie, w języku administracyjnym, w korespondencji).

Le participe présent użyty w pierwszej części zdania złożonego może wyrażać przyczynę (zastępuje wówczas zdanie podrzędne przyczynowe): *Comme la télé est éteinte, tu pourras enfin faire tes devoirs.*

Powiemy inaczej: *Étant donné le poids excessif de mon bagage à main, j'ai dû le faire enregistrer en soute.*

Comme il n'a pas eu son passeport, il n'a pas pu passer la frontière.

Comme on n'a pas appris le mot de passe, on n'a pas pu ouvrir son ordinateur.

Le participe présent ma swoją formę złożoną:
ayant (étant) + participe passé.

Służy ona do wyrażenia uprzedniości, np.:
Ayant travaillé très dur, il a des problèmes de santé. – (Ponieważ bardzo ciężko pracował (kiedyś), ma problemy ze zdrowiem (teraz)).

FORMA GÉRONDIF I IMIESŁÓW CZASU

19. Ponieważ dostała pilny telefon, musiała wrócić do biura.
20. Dowiedzieliśmy się o tym, słuchając radia.
21. Przekazał mi dobrą nowinę, śmiejąc się.
22. Skaleczył się w palec, krojąc dużą dynię.
23. Złamałam sobie ząb, jedząc skórkę od chleba.
24. Wchodząc po schodach na dzwonnice, miałem lęk wysokości.
25. Schodząc, będę trzymał(a) cię za rękę.
26. Nie powinieneś rozmawiać przez telefon, prowadząc jednocześnie samochód.
27. Jedli kolację, oglądając (jednocześnie) telewizję.
28. Jeannine złamała sobie rękę podczas wędrowki w górach (dosł. wędrując / odbywając wędrowkę).
29. Uśmiechnęła się na mój widok (dosł. widząc mnie).
30. Robiąc makijaż / Malując się dziś rano, zauważyłam (dosł. odkryłam) krostkę na lewej powiece.
31. Weź latarkę, ponieważ idąc po omacku, możesz upaść (dosł. ryzykujesz, że upadniesz).
32. Nie patrzył mi w oczy, składając (mi) życzenia.
33. Jedząc zdrowsze (dosł. bardziej zrównoważone) posiłki, będziesz miał mniej problemów ze zdrowiem.
34. Jadąc tą drogą, unikniecie korków.
35. Alice była zawsze bardzo elegancka, chociaż ubierała się za nieduże pieniądze.
36. Wolała milczeć, chociaż znała prawdę.

Wskazówki

Oto schemat formy **le gérondif**:

en + participe présent

np. **en disant** / **en parlant**

– mówiąc/rozmawiając

en faisant – robiąc

en jouant – bawiąc się /
grając

en finissant – kończąc

en me/te/se/nous/vous/se

levant – wstając

en allant – idąc

en étant – będąc

en ayant – mając

Le gérondif wyraża czynność równoczesną z czynnością zdania głównego.

Pamiętaj, że le gérondif ma ten sam podmiot co zdanie główne (inaczej mówiąc, w zdaniu z le gérondif występuje jeden podmiot i dwie, lub więcej, symultaniczne czynności).

En se douchant, il aimait chanter. – (Myjąc się) pod prysznicem lubił śpiewać (mył się i śpiewał).

Ils faisaient leurs devoirs en écoutant de la musique. – Odrabiali lekcje, słuchając muzyki (odrabiali lekcje i słuchali muzyki).

Przekształcając ten typ zdania, użyjemy wyrażen en même temps, pendant que, au moment où lub quand:

Quand il se douchait, il aimait chanter.

Ils faisaient leurs devoirs et ils écoutaient de la musique en même temps.

Tout + le gérondif podkreśla równoczesność czynności:

Tu ne dois pas parler au téléphone et conduire en même temps.

Porównaj poniższe zdania, które nie zawierają imiesłowów, z przykładami 27-32:

Ils regardaient la télé et ils dînaient en même temps.

Elle s'est cassé le bras pendant qu'elle faisait de la randonnée en montagne.

Elle a souri au moment où elle m'a vu.

Quand je me maquillais ce matin, j'ai découvert un bouton sur ma paupière gauche.

Quand tu marcheras à tâtons, tu risques de tomber.

Si tu marches à tâtons, tu risques de tomber.

Il ne me regardait pas dans les yeux quand il me présentait ses vœux.

Si tu prends des repas plus équilibrés, tu auras moins de problèmes de santé.

Le gérondif może wyrażać różne aspekty zdania podrzędnego, np. przyczynę, sposób, opozycję lub warunek.

Zdania 33-36.

Si vous prenez cette route-là, vous éviterez les embouteillages.

Alice était toujours très élégante ; pourtant elle s'habillait pour pas cher.

Gdy formę le gérondif poprzedzimy słowem **tout**, możemy wyrazić także opozycję/sprzeczność: *mimo że / jakkolwiek / chociaż*.

1. (On) przechadza się po ogrodzie, gwizdząc jednocześnie lub podśpiewując sobie.
2. Widziałś swojego sąsiada podśpiewującego sobie i spacerującego po ogrodzie?
3. Patrząc przez okno, moja mama obserwuje dzieciaki grające w piłkę.
4. Widzę moją mamę patrzącą przez okno na ptaki.
5. Tamtego wieczoru widziałem Madot i jej męża tańczących salsę / jak tańczyli salsę.
6. Tańcząc walca, patrzyli sobie w oczy.
7. Spostrzegłem ją biegnącą / jak biegła w naszym kierunku.
8. Biegąc, machała do nas ręką.
9. Zbliżając się do wyjścia, zobaczyłem Elisabeth wchodzącą / jak wchodzi do sklepu.
10. Siadając na ławce, położyłam torebkę obok siebie.
11. Wstając z krzesła, przysuń je do stołu.
12. Zajmując się dziećmi, będziesz potrzebowała pomocy, prawda?
13. Wspominając (nasze) dziecięce lata, byliśmy wszyscy bardzo wzruszeni.
14. Widząc ją, uśmiechnąłem się do niej.
15. Widząc ją wysiadającą / jak wysiada z autobusu, zatrzymałem się, żeby z nią pomówić.
16. Rozmawialiśmy (dost. gadaliśmy) trochę, czekając na tramwaj.
17. Patrzyliśmy na innych ludzi czekających na tramwaj lub autobus.
18. Wiesz, że nigdy nie widziałem ich czytających książkę?

Conseils

Ten rozdział ułatwi Ci zrozumienie i użycie w zdaniach form *le gérondif* i *le participe présent*. Przykłady zdań prezentowane są w taki sposób, aby odzwierciedlić różnice w stosowaniu obu tych form.

Pamiętaj, że *le gérondif* ma ten sam podmiot co zdanie główne: *Ma mère regarde par la fenêtre et ma mère observe...*

Le participe présent stojący bezpośrednio po rzeczowniku określa go podobnie jak przymiotnik:

Je vois maman contente. – Widzę mamę zadowoloną.

Je vois maman regardant les oiseaux... – Widzę mamę patrzącą na ptaki...

Jednakże *le participe présent* (*regardant*) jest tu **nieodmienny** (nie uzgadniamy go z tym rzeczownikiem). **Funkcjonuje bowiem w zdaniu jak czasownik**, co znaczy, że może mieć swoje dopełnienie (*J'ai vu son mari dansant la salsa*) lub okolicznik np. miejsca/czasu/sposobu (*Je l'ai aperçue courant vers nous*), może być też użyty w formie przeczącej (*N'ayant pas beaucoup d'argent, je ne prends jamais l'avion*).

Podmiotem formy *le participe présent* jest tu zaimek *la*: *Je l'ai aperçue courant...* Porównaj: *Je l'ai aperçue. Elle courait vers nous.*

W zdaniu z *le gérondif* jest jeden podmiot:
Elle courait et elle faisait un signe de la main.

Au moment de m'approcher de la sortie, j'ai vu Élisabeth qui entrait dans le magasin.

Au moment de m'asseoir sur un banc, j'ai mis mon sac à main à côté de moi.

Quand tu te lèves de la chaise, approche-la de la table.

Pendant que tu t'occuperas des enfants, tu auras...

Quand nous nous souvenions de nos années...

Au moment de la voir, je lui ai souri.

W niektórych zdaniach z użyciem czasowników percepcyjnych (np. 7, 9, 15) *le participe présent* może być zastąpiony bezokolicznikiem, tworząc zdanie bezokolicznikowe (patrz 3. część serii, rozdział 23).

On a bavardé et on attendait le tramway (*le gérondif* – ten sam podmiot).

On regardait d'autres gens. Les gens attendaient un bus (*le participe présent* – dwa różne podmioty).

Imięśłów i bezokolicznik (*lisant* i *lire*) odnoszą się tu do zaimka *les* (widziałem ich) będącego dopełnieniem bliższym czasownika *voir*.

FORMA GÉRONDIF I IMIESŁÓW CZASU

19. Lucie poplamiła sobie spódnicę, jedząc lody.
20. Nie widziałam ich wcześniej pijących wino.
21. Musiałeś się przeziębicić, spacerując w deszczu.
22. Nie obudziłam się (dosł. nie przeszkodziłeś mi spać), mimo że chrapałeś w nocy.
23. Mimo że się bały, (one) wszystkie weszły na szczyt wieży.
24. Mimo że znał tekst na pamięć, nie powiedział ani słowa.
25. Mimo że jest bardzo uprzejmy, ten fryzjer nie ma wielu klientów.
26. Nie są szczęśliwi, mimo że są bogaci.
27. Ta fryzjerka poszukuje stażystki będącej uczennicą szkoły zawodowej.
28. Ponieważ moja żona była chora, musiałem zawieźć ją do szpitala.
29. Ponieważ komórka nie przestawała dzwonić, Martin nie miał czasu wziąć się do pisania.
30. Nie mając polskiej narodowości, tej dziewczynie trudno było znaleźć dobrą pracę.
31. Nie wiedząc, co zrobić, moi przyjaciele woleli zostać w swoim kraju.
32. Nie otrzymawszy potwierdzenia, chcemy anulować naszą rezerwację.
33. Nie będziesz mógł usiąść za kierownicą, skoro piłeś wino (dosł. wypiliśmy wino).
34. Wróciwszy do domu późno w nocy, był śpiący przez cały następny dzień.
35. Ponieważ dużo pracowaliśmy przez cały tydzień, musimy (dosł. potrzebujemy) odpocząć.
36. Poznawszy sporo konstrukcji gramatycznych, potrafię swobodniej wyrażać się po francusku.

Wskazówki

Le gérondif wyraża tu sposób: *Lucie a taché une jupe (comment ?) en mangeant une glace.*

Przypomnijmy, że **tout** postawione przed **le gérondif** pozwala wyrazić także opozycję, podobnie jak poniższe zdania alternatywne:

Elles sont toutes montées au sommet de la tour, mais elles en avaient quand même peur. / Elles sont toutes montées au sommet de la tour, bien qu'elles en aient peur.

Il a su le texte par cœur, mais il n'a quand même pas dit un mot. / Bien qu'il sache le texte par cœur, il n'a pas dit un mot.

Ce coiffeur est très gentil, mais il n'a quand même pas beaucoup de clients. / Bien que ce coiffeur soit très gentil, il n'a pas beaucoup de clients.

Le participe présent może tworzyć zdanie podrzędne poprzedzające zdanie główne. Może mieć odrębny temat i wyraża najczęściej przyczynę (zdania 28-31), np. w zdaniu 28: *Comme ma femme était malade, j'ai dû l'emmener à l'hôpital.*

Le participe może mieć formę złożoną – *ayant (étant) + le participe passé*, wtedy gdy wyraża uprzedniość wobec czynności zdania głównego (przykłady 32-36).